

SIVILOMBUDSMANNEN

Bergen fengsel
Postboks 224 Ulset
5873 Bergen

Vår referanse
2019/295

Deres referanse
201802263-24

Vår saksbehandler
Rolf Christian Ranheim

Dato
27.06.2019

Svar på Bergen fengsels oppfølging av Sivilombudsmannens rapport etter besøk i Bergen fengsel

Det vises til brev fra Bergen fengsel datert 26. april 2019. I brevet orienterer fengselet om sin oppfølging av Sivilombudsmannens anbefalinger gitt i rapport som ble publisert 18. desember 2018. Rapporten bygger på besøk gjennomført av Sivilombudsmannens forebyggingsenhet 2.–4. mai 2018.

Fengselet synes å ha gjennomført en grundig oppfølging av Sivilombudsmannens anbefalinger og har gitt en god redegjørelse for dette arbeidet. Det bemerkes at oppfølgingen av enkelte funn delvis har sammenheng med rammebetingelser fengselet ikke selv direkte styrer.

Nedenfor gis merknader til fengselets oppfølging på enkelte punkter.

1. Isolasjon og utelukkelse fra fellesskapet

Fysiske forhold på sikkerhetscellene

Sivilombudsmannen merker seg at det er igangsatt rehabilitering av sikkerhetscellene, og dette inkluderer nye dimbare lamper, callingsystem, digital klokke og maling i nye farger.

Dokumentasjon og vedtak ved bruk av sikkerhetscelle

Fengselet opplyser at det har vært en gjennomgang av vedtakene, og at manglene er tatt opp på ledersamlinger og vil inngå i opplæring av fungeringsgruppen til de ansatte.

Tilsynsrutiner og ivaretagelse

I fengselets svarbrev opplyses at det er gjennomført opplæring og veiledning i protokollføring, og at det er montert trekkpunkt for å kunne sikre etterfølgende kontroll med at tilsyn har vært gjennomført.

Sivilombudsmannen ønsker også å understreke viktigheten av at ansatte gjennomfører lengre, meningsfulle samtaler med innsatte når det er mulig. Som bemerket i rapporten var det registrert i tilsynsprotokollen at slike samtaler fant sted i Bergen fengsel.

Innsettelse av mindreårige på sikkerhetscelle

Vår rapport pekte på alvorlige funn i forbindelse med overføring av mindreårige fra Ungdomsenheten. Sivilombudsmannen merker seg at fengselet innser at rutineene for slike overføringer ikke var tilfredsstillende på dette tidspunktet, og at det er gjennomført tiltak for å

sikre forsvarlig håndtering av mindreårige i sikkerhetscelle dersom det kommer nye overføringer på et senere tidspunkt.

Særlig om bruk av sikkerhetscelle ved identifisert risiko for selvmord

Sivilombudsmannen har ved flere besøk erfart at risiko for selvmord eller selvskading ofte er benyttet som grunn til innsettelse i sikkerhetscelle. Dette var tilfellet også ved Bergen fengsel. Sivilombudsmannen har ikke hatt tilgjengelig informasjon om hvor mange tilfeller av psykiske kriser som løses på andre måter enn bruk av sikkerhetscelle, noe fengselet også kommenterer. Vår oppfatning er at bruk av sikkerhetscelle i slike tilfeller bør begrenses så mye som mulig, og at det er alvorlig om ressurs- eller personalmangel er en medvirkende årsak til bruk av sikkerhetscelle. Fengselet oppgir ikke om dette er tilfellet, og Sivilombudsmannen merker seg at fengselet opplyser at sikkerhetscelle kan benyttes for å begrense skade der vilje og evne til skade er særlig høy, og andre tiltak ikke har vært tilstrekkelige.

Visitasjon og bekledning under opphold på sikkerhetscelle

Bergen fengsel har endret sine rutinebeskrivelser slik at de er i samsvar med anbefalingene om at hovedregelen skal være at den innsatte kan benytte eget tøy.

Sivilombudsmannen er også kjent med de nye retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 38.

Bruk av sikkerhetsseng

Sivilombudsmannen har merket seg at fengselets interne retningslinjer er endret som følge av en gjennomgang av rutinebeskrivelsene. Fengselet opplyser videre at det i enkelttilfeller beskrevet i rapporten har vært informasjon som ikke har fremkommet av skriftlig dokumentasjon. For at ombudsmannen og eksterne tilsynsorgan skal kunne gjennomføre en effektiv etterfølgende kontroll med tvangsmiddelbruk er det viktig at all relevant informasjon fremkommer av tilsynsprotokoller, hendelsesrapporter eller vedtak.

2. Utelukkelse fra fellesskapet

Sivilombudsmannen har i forbindelse med besøket, og i arbeidet med å utarbeide særskilt melding om isolasjon og manglende menneskelig kontakt i norske fengsler, fått oversendt dokumentasjon fra Kriminalomsorgsdirektoratet og region vest. Regelverk og rutiner i forbindelse med utelukkelse ved manglende aktivitetstilbud og for innsatte som utelukkelse etter den innsattes eget ønske er beskrevet nærmere i den særskilte meldingen. Dette er blant temaene Sivilombudsmannen vil ta opp direkte med Justis- og beredskapsdepartementet og Kriminalomsorgsdirektoratet.

3. Trygghet og utlåsingsrutiner i avdelingene B og C

Som beskrevet i rapporten er ombudsmannen bekymret for bemanningssituasjonen ved fellesskapsavdelingene ved Bergen fengsel, og at dette fører til utrygghet og/eller økt grad av innlåsning av de innsatte. Det er i fengselets svarbrev informert om at det er iverksatt tiltak for å styrke den statiske sikkerheten ved avdelingene, inkludert montering av kamera og hybellås. I tillegg er blindingen fra vaktrommet fjernet. Sivilombudsmannen er imidlertid fortsatt bekymret over det som fremstår som lav bemanning ved avdelingene.

4. Helsetjenester

Sivilombudsmannen har mottatt separat svarbrev fra helsetjenesten, og vil sende svar direkte dit.

Ombudsmannen merker seg forøvrig at det nå gjennomføres medisinkurs for betjenter, og at fengselet vurderer nye rutiner for kontakt med helsetjenesten som skal ivareta de innsattes rettigheter på dette området.

Avslutningsvis informerer fengselet at de har en utfordrende ressursituasjon, men at det ble satt av midler til en midlertidig ordning med et prosjekt som skulle arbeide med isolerte innsatte. Dette fremstår som viktig, tatt den høye andelen av isolerte i betraktning.

Oppfølgingen av besøket til Bergen fengsel er med dette avsluttet. Et eventuelt oppfølgingsbesøk vil bli gjennomført når Sivilombudsmannen vurderer dette som hensiktsmessig.

For ombudsmannen

Helga Fastrup Ervik
Kontorsjef

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift.